

Laidiens: 30.12.2005., Nr. 210

Ministru kabineta noteikumi Nr.1009

Rīgā 2005.gada 27.decembrī (prot. Nr.77 22.§)

Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanu

Izdoti saskaņā ar Notariāta likuma 64.pantu

I. Vispārīgais jautājums

1.Noteikumi nosaka mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanas kārtību.

II. Mantojumu reģistrs

2.Zvērināts notārs uzsāk mantojuma lietu pēc tam, kad ir pārliecinājies, ka šādu mantojuma lietu nav uzsācis cits zvērināts notārs un tā nav reģistrēta mantojuma reģistrā.

3.Par mantojuma lietas uzsākšanu zvērināts notārs elektroniski paziņo mantojuma reģistram. Paziņojumā norāda šādus datus:

3.1.mantojuma atstājēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, dzimšanas laiku un vietu). Ja mantojuma atstājējs ir citas valsts pilsonis, norāda vārda un uzvārda rakstību oriģinālformā, latīņalfabētiskajā transliterācijā;

3.2.mantojuma atstājēja miršanas datumu;

3.3.zvērinātā notāra vārdu, uzvārdu, prakses vietas adresi.

4.Zvērināts notārs no mantojuma reģistra saņem informāciju par mantojuma lietas reģistrēšanu vai par to, ka mantojuma lieta ir reģistrēta citam zvērinātam notāram.

5.Šo noteikumu 4.punktā minēto informāciju zvērināts notārs saņem elektroniski no mantojuma reģistra izdrukas formā.

6.Mantojuma reģistrā iekļauj šādas ziņas:

6.1.reģistrācijas numuru;

6.2.ieraksta izdarīšanas laiku;

6.3.mantojuma atstājēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, dzimšanas datumu un vietu). Ja mantojuma atstājējs ir citas valsts pilsonis, norāda vārda un uzvārda rakstību oriģinālformā, latīņalfabētiskajā transliterācijā;

6.4.mantojuma atstājēja miršanas datumu;

6.5.tā zvērinātā notāra vārdu, uzvārdu un prakses vietas adresi, kura lietvedībā atrodas mantojuma lieta;

6.6.ziņas par mantojuma atklāšanās izsludināšanu, tai skaitā pilnu sludinājuma tekstu;

6.7.citas ziņas (piezīmes).

7.Par nepieciešamību labot vai anulēt ierakstu mantojuma reģistrā zvērināts notārs rakstiski paziņo Latvijas Zvērinātu notāru padomei. Latvijas Zvērinātu notāru padome mantojuma reģistrā veic nepieciešamos labojumus vai izdara atzīmi par lietas anulēšanu.

8.Ja zvērināts notārs, kura lietvedībā atrodas mantojuma lieta, ilgstoši slimo, ir atbrīvots vai atstādināts no amata, pārcelts praktizēt citas apgabaltiesas teritorijā vai ir miris, mantojuma lietas nodod citam zvērinātam notāram, pamatojoties uz tieslietu ministra rīkojumu. Tieslietu ministra rīkojumu par lietu nodošanu citam zvērinātam notāram nosūta Latvijas Zvērinātu notāru padomei, kura mantojuma reģistrā izdara attiecīgu atzīmi.

III. Lietvedības kārtība mantojuma lietās

9.Mantojuma lietai pievieno visus dokumentus, kas uz to attiecas, tai skaitā arī lietvedības gaitā veikto saraksti un dokumentus, kas saistīti ar pārdzīvojošā laulātā mantas daļas apliecināšanu. Notariālo aktu formā taisīto iesniegumu oriģināli glabājas notariālo aktu grāmatā, bet mantojuma lietai pievieno šo grāmatu pirmos izrakstus.

10.Mantojuma apliecību un apliecību par laulātā mantas daļu vai noslēgtās vienošanās oriģinālus glabā notariālo aktu grāmatā, bet mantojuma lietai pievieno lietvedības kārtībā apliecinātus šo notariālo aktu norakstus.

11.Mantojuma lietā visas lapas numurē, pēc lietvedības pabeigšanas to caurauklo un pievieno slēguma uzrakstu. Slēguma uzrakstā norāda cauraukloto lapu skaitu un lietas pabeigšanas datumu, un zvērināts notārs to apliecina ar savu parakstu un zīmogu.

12.Mantojuma lietas glabā alfabētiskā secībā.

IV. Mantojuma lietas uzsākšana un mantošanas iesniegumi

13.Lai uzsāktu mantojuma lietu, zvērināts notārs pārliecinās par mantojuma atstājēja nāvi. To apliecina miršanas apliecība vai dzimtsarakstu iestādes izsniegts miršanas reģistra ieraksta noraksts vai izraksts.

14.Ja par mantojuma atstājēja nāvi zvērinātam notāram paziņo trešās personas, tai skaitā valsts pārvaldes iestādes, kā arī kreditori vai legatāri, kuru rīcībā nav mantojuma atstājēja miršanas apliecības, zvērināts notārs pats pieprasa mantojuma lietas uzsākšanai nepieciešamās ziņas no attiecīgās dzimtsarakstu nodaļas.

15.Ja mantojuma atstājējs izsludināts par mirušu ar tiesas spriedumu, mantinieki uz šī tiesas sprieduma pamata saņem miršanas apliecību un iesniedz zvērinātam notāram mantojuma lietas uzsākšanai.

16.Iesniegumus, kuros mantinieks izsaka savu gribu mantojumu pieņemt, kā arī iesniegumus, ar kuriem mantinieks atraida mantojumu vai atsakās no testamentārās mantošanas, zvērināts notārs taisa kā notariālu aktu. Uzsākot mantojuma lietu pēc cita mantošanas iesnieguma (par pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu; par izsludināšanu; par mantinieku uzaicināšanu; par mantojuma apsardzību), uz iesnieguma apliecina iesniedzēja paraksta īstumu Notariāta likuma 113., 114. un 115.pantā noteiktajā kārtībā.

17.Ja mantojuma lietu uzsāk, pamatojoties uz pagasttiesas, bāriņtiesas vai konsula (kura glabāšanā bijis nodots testaments) iesniegumu par testamenta nolasīšanu, zvērināts notārs to apliecina lietvedības kārtībā, pārliecinoties par testamenta iesniedzēja pilnvarām un identitāti.

18.Ja mantošanas iesniegumi apliecināti ārvalstu iestādēs vai pie kompetentām amatpersonām, tos pieņem un mantojuma lietu uzsāk, ja tie saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem ir atzīstami par publisku dokumentu.

19.Ja vienlaikus nepieciešams taisīt vairākus mantošanas iesniegumus, tos apvieno vienā aktā. Vienā aktā neapvieno iesniegumus, ja atšķiras pamats, ar kuru saskaņā mantinieki aicināti mantot.

20.Mantošanas iesniegumā norāda mantojuma atstājēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāds ir), nāves dienu un pēdējo dzīvesvietu, bet, ja tā nav zināma, – mantojamās mantas vai tās galvenās daļas atrašanās vietu. Mantojuma atstājēja pēdējo dzīvesvietu pierāda ar attiecīgās pašvaldības vai citas kompetentas iestādes izziņu, bet, ja zvērinātam notāram ir pieslēgums Iedzīvotāju reģistra datu bāzei, šāda izziņa nav nepieciešama un mantojuma lietai pievieno apliecinātu attiecīgu izdruku.

21.Mantojot pēc likuma, mantojuma atstājēja un mantinieka radniecības vai laulības fakta pierādīšanai iesniedz dzimtsarakstu nodaļas izsniegtus dokumentus – dzimšanas apliecības vai laulības apliecības kopiju (uzrādot oriģinālu), bet, ja laulība noslēgta pie garīdznieka, kuram ir attiecīgās konfesijas vadības atļauja, – viņa parakstītu laulības apliecības kopiju (uzrādot oriģinālu).

22.Ja šo noteikumu 21.punktā minētie dokumenti nav pieejami, mantinieks iesniedz dzimtsarakstu nodaļas izsniegtus izrakstus vai norakstus no civilstāvokļa aktu reģistrācijas ieraksta. Pēc mantinieka lūguma šīs ziņas dzimtsarakstu iestādei var pieprasīt zvērināts notārs.

23.Iesniegumiem par apstiprināšanu mantošanas tiesībās pievieno Notariāta likuma 312.pantā noteiktos dokumentus, bet iesniegumam par pēdējās gribas rīkojuma spēkā stāšanos – Notariāta likuma 281.pantā noteiktos dokumentus. Ja mantojamās mantas sastāvs un ziņas par mantiniekiem norādītas mantošanas iesniegumā, atsevišķu sarakstu nepievieno. Dokumentus, kurus mantojuma lietā jau ir iesniedzis cits mantinieks, atkārtoti lietai nepievieno.

24.Ja mantinieks mantošanas iesnieguma iesniegšanas dienā nevar tam pievienot visus Notariāta likuma 281. un 312.pantā noteiktos dokumentus, bet zvērināta notāra rīcībā ir miršanas apliecība, zvērināts notārs pieņem mantošanas iesniegumu, izskaidrojot, ka mantojuma apliecība tiks izsniegta pēc visu nepieciešamo dokumentu iesniegšanas.

25.Zvērināts notārs nepieņem mantošanas iesniegumu, kas saņemts pa pastu pēc Civillikuma 693.pantā noteiktā mantojuma pieņemšanas termiņa beigām, ja šis termiņš vēstules izsūtīšanas dienā ir beidzies un ja šajā iesniegumā mantinieks nav apliecinājis, ka mantojums atrodas viņa faktiskā valdījumā.

26.Ja zvērinātam notāram iesniegtais mantošanas iesniegums nav apliecināts saskaņā ar Notariāta likuma 254.pantā un šajos noteikumos noteiktajām prasībām, gribas izteikums uzskatāms par nenotikušu (Civillikuma 699.pants), un zvērināts notārs nekavējoties paziņo iesniedzējam par nepieciešamību iesniegt jaunu, atbilstoši apliecinātu iesniegumu. Ja iesniegums saņemts pa pastu, zvērināts notārs šo paziņojumu nosūta ierakstītā vēstulē.

27.Ja mantojamās mantas sastāvā ir nekustamais īpašums vai reģistrējama kustama manta, zvērināts notārs izsniedz mantojuma apliecību pēc tam, kad ir pārliecinājies par tās piederību mantojuma atstājējam un mantojuma lietai pievienojis īpašuma tiesības apliecināšu dokumentu kopijas, kas apliecinātas lietvedības kārtībā.

28.Ja mantojamais nekustamais īpašums ierakstīts zemesgrāmatā, zvērināts notārs rīkojas saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 132.panta trešās daļas nosacījumiem un pirms mantojuma apliecības izsniegšanas pārliecinās par ierakstu valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas attiecīgajā nodaļā, kā arī pievieno mantojuma lietai apliecinātu attiecīgu izdruku par nekustamo īpašumu.

29.Par nekustamā īpašuma novērtējumu uzskata tā kadastrālo vērtību, bet reģistrējamu kustamo mantu novērtē sertificēti vērtētāji. Ja kustamas mantas novērtēšanai nav iespējams iegūt sertificēta vērtētāja atzinumu, tādu var

dot attiecīgās nozares speciālisti. Zvērināts notārs ir tiesīgs noteikt transportlīdzekļu un citu reģistrējamu kustamu mantu vērtību, ja viņa rīcībā ir oficiāli apstiprināti vērtēšanas katalogi. Ja transportlīdzeklis ražots vairāk nekā pirms 15gadiem, skaitot no mantojuma lietas uzsākšanas dienas, tā vērtību var noteikt paši mantinieki.

30.Ja mantojamās mantas sastāvā ir neregistrējama kustama manta, mantojamās mantas sarakstu sastāda mantinieki. Antikvārus un mākslas priekšmetus, kolekciju priekšmetus un mājas bibliotēkas novērtē attiecīgās nozares speciālisti. Sadzīves priekšmetus un dzīvokļa iekārtu novērtē paši mantinieki, ja starp mantiniekiem nav strīda.

31.Ja tiek mantota kustama manta un zvērināts tiesu izpildītājs mantojamo mantu ir aprakstījis un novērtējis (Notariāta likuma 291. un 292.pants), atsevišķs mantas novērtējums nav nepieciešams.

32.Nekustamais īpašums nav jānovērtē, ja tā kadastrālā vērtība noteikta gada laikā no mantojuma lietas uzsākšanas dienas.

33.Ja ir strīds par pēdējās gribas rīkojuma īstumu vai spēkā esību, likumiskie vai citā pēdējās gribas rīkojumā minētie mantinieki, kas vēlas apstrīdēt testamentu, zvērināta notāra izsludinātajā vai likumiskajā mantojuma pieņemšanas termiņā iesniedz zvērinātam notāram tiesas paziņojumu par celto prasību. Pēc paziņojuma saņemšanas zvērināts notārs aptur lietvedību mantojuma lietā līdz viņam tiek iesniegts likumīgā spēkā stāties tiesas spriedums. Ja šāds paziņojums netiek iesniegts, zvērināts notārs pēc mantojuma pieņemšanas termiņa beigām izsniedz mantojuma apliecību par pēdējās gribas rīkojuma stāšanos likumīgā spēkā.

34.Ja starp mantiniekiem ir cita veida strīdi, kuri risināmi tiesā prasības kārtībā, zvērināts notārs aptur lietas virzību tikai tad, ja par lietvedības apturēšanu mantojuma lietā ir tiesneša lēmums. Par lietas apturēšanu šajā un šo noteikumu 33.punktā noteiktajā gadījumā zvērināts notārs rakstiski paziņo mantiniekiem un citām ieinteresētajām personām.

V. Pārdzīvojušā laulātā mantisko tiesību apliecināšana

35.Zvērināts notārs pieņem pārdzīvojušā laulātā iesniegumu neatkarīgi no tā, vai viņš kā mantinieks ir pieteicies uz laulātā atstāto mantojumu.

36.Izdalīt pārdzīvojušā laulātā mantas daļu no laulāto kopīgās mantas vai mantas kopības ir iespējams tikai mantojuma lietā. Ja pārdzīvojušais laulātais mantojumu nepieņem, bet citi mantinieki nav pieteikušies, zvērināts notārs mantojuma lietu uzsāk, pamatojoties uz pārdzīvojušā laulātā iesniegumu par mantojuma atraidīšanu, kā arī, ja nepieciešams, – par mantinieku uzaicināšanu un izsludināšanu.

37.Ja izsludinātajā termiņā mantinieki nepiesakās, zvērināts notārs izsniedz pārdzīvojušajam laulātajam apliecību par laulātā mantas daļu, kā arī Notariāta likuma 306.pantā noteiktajā kārtībā izbeidz mantojuma lietu.

38.Pārdzīvojušā laulātā iesniegumam pievieno dokumentus, kas apliecina tajā minētos faktus. Iesniegumam pievieno laulības apliecības kopiju, kas apliecināta lietvedības kārtībā (uzrādot tās oriģinālu), vai dzimtsarakstu nodaļas izsniegtu laulības akta ieraksta norakstu vai izrakstu.

39.Ja pārdzīvojušais laulātais nevar iesniegt zvērinātam notāram laulību apliecinošu dokumentu, jo reģistri, kuros izdarīts laulības akta ieraksts, dzimtsarakstu iestādēs nav saglabājušies, laulības faktu konstatē tiesā.

40.Zvērināts notārs par saņemto pārdzīvojušā laulātā iesniegumu rakstiski paziņo mantojumu pieņemušajiem mantiniekiem un iesnieguma akta norakstu, kas apliecināts lietvedības kārtībā, nodod personiski vai arī nosūta pa pastu ierakstītā vēstulē Notariāta likuma 136. un 138.pantā noteiktajā kārtībā.

41.Iebildumus pret laulātā mantas daļas izdalīšanu mantinieki iesniedz rakstiski. Ja mantinieki iebildumus neiesniedz, uzskata, ka viņi ir piekrituši pārdzīvojušā laulātā iesniegumam. Atsauksmi nosūta ierakstītā vēstulē vai arī iesniedz personīgi, ierodoties pie zvērināta notāra, kura lietvedībā atrodas mantojuma lieta.

42.Zvērināts notārs iepazīstina pārdzīvojušo laulāto ar saņemtajiem mantinieku iebildumiem. Pārdzīvojušais laulātais to apliecina ar savu parakstu uz mantinieku iesniegtās atsauksmes. Ja starp mantiniekiem ir nepilngadīgs bērns, atsauksmi pārdzīvojušā laulātā mantas daļas izdalīšanai sniedz bāriņtiesa.

43.Ja mantiniekiem ir iebildumi pret pārdzīvojušā laulātā mantas daļas izdalīšanu, zvērināts notārs veic darbības, lai tuvinātu pušu viedokļus un panāktu vienošanos. Zvērināts notārs noskaidro mantinieku un pārdzīvojušā laulātā viedokļus, kā arī rakstiski uzaicina visas ieinteresētās personas ierasties viņa prakses vietā, ja nepieciešams, nosakot arī ierašanās laiku. Zvērināts notārs sagatavo priekšlikumus viedokļu tuvināšanai. Ja vienošanās tiek panākta, par to tiek sastādīts notariālais akts.

44.Ja pušu vienošanās ir panākta, zvērināts notārs apliecību par laulātā mantas daļu neizsniedz, bet to apliecina starp pusēm noslēgtā vienošanās.

45.Apliecību par laulātā mantas daļu izsniedz Notariāta likuma 266.pantā noteiktajos gadījumos. Zvērināts notārs izskaidro mantiniekiem iespēju apstrīdēt izsniegto apliecību par laulātā mantas daļu tiesā prasības kārtībā.

46.Apliecību par laulātā mantas daļu sastāda notariālā akta formā. Apliecības vai noslēgtās vienošanās kopiju, kas apliecināta lietvedības kārtībā, pievieno mantojuma lietai.

47.Apliecību par laulātā mantas daļu zvērināts notārs izsniedz vienīgi pārdzīvojušam laulātajam. Ja miruši abi laulātie, viņiem pienākošos daļu laulāto kopmantā mantinieki pieprasa tiesā prasības kārtībā.

VI. Pēdējās gribas rīkojuma nolasīšana un stāšanās likumīgā spēkā

48.Par testatora nāvi zvērinātam notāram var paziņot privātpersonas vai valsts pārvaldes iestādes.

49.Zvērināts notārs, kuram nolasīšanai iesniegts pēdējās gribas rīkojuma akts, pārliecinās par testatora nāvi un uzsāk mantojuma lietu, paziņo to visiem zināmajiem mantiniekiem un izsludina testamenta nolasīšanu. Ja pēdējās gribas rīkojuma akts ir nodots zvērinātam notāram glabāšanā, bet mantojuma lietas vešana ir piekritīga citam zvērinātam notāram, viņš izsludina testamenta nolasīšanu, neuzsākot mantojuma lietu.

50.Ja zvērinātam notāram ir ziņas par pēdējās gribas rīkojumu, kas apliecināts pie cita zvērināta notāra, valsts notariāta kantorī, pagasttiesā vai bāriņtiesā, viņš pats pieprasa šo aktu no attiecīgās amatpersonas vai valsts arhīva.

51.Uz pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu uzaicina (ar paziņojumu) visus zināmos mantiniekus, tajā skaitā personas, kam būtu tiesības mantot pēc likuma, kā arī lieciniekus, kas piedalījušies pēdējās gribas rīkojuma akta sastādīšanā. Publiska testamenta liecinieku aicināšana nav nepieciešama.

52.Noteiktajā dienā zvērināts notārs atver un nolasa pēdējās gribas rīkojuma aktu, ievērojot Notariāta likuma 272.panta noteikumus.

53.Zvērināts notārs nolasa gan publiskos pēdējās gribas rīkojumu aktus (testamentu akti, glabāšanā nodotie testamenti, mantojuma līgumi), gan privātos testamentus. Pēc pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanas zvērināts notārs aicina klātesošos izteikt iebildumus un paziņojumus.

54.Par pēdējās gribas rīkojuma atvēršanu un nolasīšanu taisa notariālo aktu saskaņā ar Notariāta likuma 273.panta noteikumiem.